

Prawa autorskie w obszarze IT

izabela.adamska@cpi.gov.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Źródła ochrony własności intelektualnej

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. (Dz. U. z 2000r. Nr 80, poz. 904)
- Dyrektywa 91/250/WE z 14 maja 1991r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych
- Dyrektywa 93/83/WE z dnia 27 września 1993r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową
- Dyrektywa 96/9/WE z 11 marca 1996r. w sprawie ochrony prawnej baz danych

Rodzaj ochrony

- Tajemnica przedsiębiorstwa
- Znaki towarowe
- Prawa autorskie
- Patenty
- Wzory przemysłowe
- Nazwy domen internetowych

Prawa autorskie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Przedmiot prawa autorskiego

Utwór - dobro materiale rozumiane jako każdy przejaw działalności twórczej człowieka o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci bez względu na jego wartości, przeznaczenie i sposób wyrażenia

Utwory

- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- plastyczne,
- fotograficzne,
- lutnicze,
- wzornictwa przemysłowego,
- architektoniczne,
- muzyczne i słowno-muzyczne,
- sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- audiowizualne (w tym wizualne i audialne).

Przedmiot prawa autorskiego

Opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego.

Na egzemplarzach opracowania należy wymienić twórcę i tytuł utworu pierwotnego.

Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego

- 1) urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole,
- 2) opublikowane opisy patentowe lub ochronne,
- 3) proste informacje prasowe.

Ochrona praw autorskich

- prawa autorskie do utworu pierwotnie nabywa twórca,
- twórcy przysługuje ochrona praw autorskich niezależnie od spełnienia jakichkolwiek warunków (za wyjątkiem przewidzianym ustawowo),
- współtwórcom przysługuje wspólne prawo autorskie (artykuł, encyklopedia, oprogramowanie).

Autorskie prawa osobiste

- wynikają z relacji twórcy ze stworzonym utworem (chronią sferę niematerialną),
- powstają z chwilą stworzenia i nie wygasają w czasie,
- przysługują niezależnie od autorskich praw majątkowych,
- nie można zrzec się tych praw, ani przenieść na osobę trzecią.

Autorskie prawa osobiste

Prawo twórcy do:

- 1) autorstwa utworu,**
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo,**
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania,
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności,
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Autorskie prawa majątkowe

Autorskie prawa majątkowe to wyłączone prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszelkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia.

Sposób korzystania z utworu, powinien być zgodny z charakterem i przeznaczeniem utworu oraz przyjętymi zwyczajami.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy. Nabywca również może przenieść nabyte prawa na inne osoby, chyba że umowa stanowi inaczej.

- 1) Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, zwana dalej "licencją", obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione.
- 2) Nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości.
- 3) Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

Pola eksploatacji

- 1) utrwalenie,
- 2) zwielokrotnienie określoną techniką,
- 3) wprowadzenie do obrotu,
- 4) wprowadzenie do pamięci komputera,
- 5) publiczne wykonanie albo publiczne odtworzenie,
- 6) wystawienie,
- 7) wyświetlenie,
- 8) najem,
- 9) dzierżawa,
- 10) nadanie za pomocą wizji lub fonii przewodowej albo bezprzewodowej przez stację naziemną,
- 11) nadanie za pośrednictwem satelity,
- 12) równoczesne i integralne nadanie utworu nadawanego przez inną organizację radiową lub telewizyjną.

Wygaśnięcie autorskich praw majątkowych

Autorskie prawa majątkowe wygasają po upływie 70 lat od chwili:

- śmierci twórcy lub ostatniego ze współtwórców danego utworu
- gdy twórca utworu nie jest znany - od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość,
- gdy autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca - od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony - od daty jego ustalenia,
- w odniesieniu do utworu audiowizualnego - od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, operatora obrazu, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego.

Publikacja utworu

- 1) utworem opublikowanym jest utwór, który za zezwoleniem twórcy został zwielokrotniony i którego egzemplarze zostały udostępnione publicznie,
- 2) opublikowaniem równoczesnym utworu jest opublikowanie utworu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą w okresie trzydziestu dni od jego pierwszej publikacji.

Wprowadzenie do obrotu

Wprowadzeniem utworu do obrotu jest publiczne udostępnienie jego oryginału albo egzemplarzy drogą przeniesienia ich własności dokonanego przez uprawnionego lub za jego zgodą.

Umowa o korzystanie z utworu - licencja

Umowa licencyjna uprawnia do korzystania z utworu w okresie pięciu lat na terytorium państwa, w którym licencjobiorca ma swoją siedzibę określając warunki, na jakich pozwala odbiorcy utworu z niego korzystać. Po upływie tego terminu prawo uzyskane na podstawie umowy licencyjnej wygasa.

Niektóre sposoby zawarcia umowy licencyjnej na oprogramowanie

- poprzez samo otwarcie i odpieczętowanie pudełka z nośnikiem (licencja „celofanowa”),
- przez kliknięcie na odpowiedni przycisk ekranowy w przypadku wyświetlenia treści licencji na stronie WWW (click-on licence).

Rodzaje licencji

Twórca może udzielić upoważnienia do korzystania z utworu na wymienionych w umowie polach eksploatacji z określeniem zakresu, miejsca i czasu tego korzystania.

- Licencja wyłączna - umowa nie zastrzega wyłączności korzystania z utworu w określony sposób
- Licencja niewyłączna - udzielenie licencji nie ogranicza udzielenia przez twórcę upoważnienia innym osobom do korzystania z utworu na tym samym polu eksploatacji

Rodzaje licencji (cd.)

- Licencja otwarta - szczególny przypadek licencji niewyłącznej, będący oświadczeniem uprawnionego o zezwoleniu dowolnej osobie na korzystanie z jego prawa do korzystania z utworu oraz do jego modyfikowania.
- Sublicencja - licencjobiorca może upoważnić innej osoby do korzystania z utworu w zakresie uzyskanej licencji.

Rodzaje „darmowych” licencji

- freeware
- public domain
- shareware
- adware
- postcardware
- Powszechna Licencja Publiczna GNU

Freeware

Freeware to licencja oprogramowania umożliwiająca darmowe rozprowadzanie aplikacji bez ujawnienia kodu źródłowego

Oprogramowanie można używać bezpłatnie i bez żadnych ograniczeń. Nie można w nim jednak wprowadzać żadnych zmian.

Public domain

Public domain to oprogramowanie oddane darmowo na użytek ogółu, jako tzw. dobro publiczne.

Dozwolona jest dalsza dystrybucja takich programów bez zgody autora.

Shareware

Programy typu shareware udostępniane są bezpłatnie do testów przed podjęciem ewentualnej decyzji o zakupie.

Mogą posiadać ograniczenia, jak np.:

- Trialware - działa tylko przez określony czas od dnia jego zainstalowania,
- Demo - część jego funkcji jest nieaktywna,
- limit możliwych uruchomień,
- samoczynnie wyświetlające się komunikaty przypominające o potrzebie rejestracji programu.

Adware

Adware to programy bezpłatne dla użytkowników.
Autorzy umieszczają w nich jednak reklamy.

GNU General Public License

GNU General Public License to licencja wolnego i otwartego oprogramowania

- Podstawową zasadą tej licencji jest dostępność dla wszystkich kodu źródłowego i możliwość jego modyfikacji.
- Zmodyfikowane programy można rozpowszechniać pod warunkiem dołączenia do nowej wersji oryginalnego kodu źródłowego.

Dozwolony użytek prywatny

Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego

Uwaga: nie dotyczy oprogramowania

Przepisy szczególne dot. programów komputerowych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Prawa majątkowe do programu komputerowego

Gdy program komputerowy wytworzony jest przez pracownika:

Prawa majątkowe do programu komputerowego stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy przysługują pracodawcy, o ile umowa nie stanowi inaczej.

Prawa majątkowe do programu komputerowego

Prawa majątkowe do programu komputerowego obejmują prawo do:

- trwałego lub czasowego zwielokrotnienia programu komputerowego w całości lub w części jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie; w zakresie, w którym dla wprowadzania, wyświetlania, stosowania, przekazywania i przechowywania programu komputerowego niezbędne jest jego zwielokrotnienie, czynności te wymagają zgody uprawnionego,
- tłumaczenia, przystosowywania, zmiany układu lub jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym, z zachowaniem praw osoby, która tych zmian dokonała,
- rozpowszechniania, w tym najmu, programu komputerowego lub jego kopii.

Nie wymaga zezwolenia

Nie wymaga zezwolenia uprawnionego:

- sporządzenie kopii zapasowej (kopia ta nie może być używana równocześnie z programem komputerowym),
- obserwowanie, badanie i testowanie funkcjonowania programu komputerowego w celu poznania jego idei i zasad przez osobę posiadającą prawo korzystania z egzemplarza programu komputerowego,
- zwielokrotnianie kodu lub tłumaczenie jego formy, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania informacji koniecznych do osiągnięcia współdziałania niezależnie stworzonego programu komputerowego z innymi programami komputerowymi,

Zabezpieczenia oprogramowania

- Techniczne środki zabezpieczające oprogramowanie przed nieuprawnioną eksploatacją,
- Domaganie się od użytkownika programu komputerowego zniszczenia posiadanych środków technicznych, których jedynym przeznaczeniem jest usuwanie lub obchodzenie technicznych zabezpieczeń

Bazy danych jako przedmiot prawa autorskiego

Części składowe zbioru (bazy danych) muszą stanowić utwór w rozumieniu Prawa autorskiego.

Ma to miejsce, gdy w doborze, składzie lub zestawieniu elementów składowych będzie przejawiać się twórczość.

Tworzenie baz danych

Na bazy danych mogą się składać:

- utwory objęte autorskimi prawami majątkowymi
- utwory co do których ochrona już wygasła
- utwory wyłączone spod ochrony na podstawie art. 4 ustawy
- dane nie będące utworem, np. dane liczbowe, fakty

Warto wiedzieć

Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości.

Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

Warto wiedzieć (cd.)

Jeżeli z umowy nie wynika, że przeniesienie autorskich praw majątkowych lub udzielenie licencji nastąpiło nieodpłatnie, twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Jeżeli w umowie nie określono wysokości wynagrodzenia autorskiego, wysokość wynagrodzenia określa się z uwzględnieniem zakresu udzielonego prawa oraz korzyści wynikających z korzystania z utworu.

Dziękuję za uwagę

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

